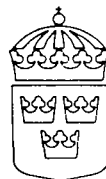

Utbildningsutskottets betänkande

1988/89:UbU16

Anslag till fristående skolor på gymnasial nivå, m.m.

1988/89
UbU16

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1988/89:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkterna B 20. Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå och B 21. Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m. jämte motioner.

Propositionen

1. Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå

Regeringen har under punkt B 20 (s. 119–122)

dels föreslagit

1. att riksdagen godkänner propositionens förslag till ram för budgetåret 1989/90 för statsbidragsgrundande årselevplatser vid fristående skolor på gymnasial nivå,

2. att riksdagen beslutar att statsbidragsgrundande högstadieundervisning får anordnas vid Grännaskolan,

3. att riksdagen godkänner propositionens förslag om medel för lokalt utvecklingsarbete vid fristående skolor med statligt reglerade tjänster.

4. att riksdagen till Bidrag till fristående skolor på gymnasial nivå för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 110 780 000 kr..

dels

5. berett riksdagen tillfälle ta del av vad som i propositionen anförts om tillämpningen av en utgiftsram vid skolor med statligt reglerade tjänster.

2. Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.

Regeringen har under punkt B 21 (s. 123–126) föreslagit

1. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om statsbidrag till start- och kompletteringsbidrag för utrustning till gymnasieskolan,

2. att riksdagen godkänner vad som i propositionen anförts om stimulansbidrag till datorutrustning och programvara till ekonomiska, tekniska och yrkestekniska utbildningar.

3. att riksdagen godkänner vad som i propositionen anförts om verksamhetsstöd till tekniska centra med anknytning till gymnasieskolan,
4. att riksdagen godkänner propositionens förslag till planeringsramar för anslaget,
5. att riksdagen till Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 101 844 000 kr.

Motionerna

1988/89:Ub204 av förste vice talmän Ingegerd Troedsson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till nya statsbidragsbestämmelser till kristna och andra fristående grundskolor och gymnasieskolor utifrån principen om att stöd skall utgå på samma sätt som stöd utgår till skolor i offentlig regi (delvis).

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:So604.

1988/89:Ub213 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar om riktlinjer för skolbiblioteken i enlighet med vad som i motionen anförts,
2. att riksdagen beslutar om ett femårigt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan i enlighet med vad som i motionen anförts,
3. att riksdagen för budgetåret 1989/90 som särskilt anslag beslutar anslå 500 milj.kr. till ett särskilt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan.

1988/89:Ub276 av Larz Johansson m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulansbidrag till läromedel.

1988/89:Ub281 av Ingrid Hemmingsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående statliga studiemedel till eleverna vid konstskolan BASIS.

1988/89:Ub332 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

12. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en allmän översyn av tillgängligheten ur handikappsynpunkt av skolväsendet i enlighet med vad i motionen anförts.

1988/89:Ub806 av Carl Bildt m.fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bidragsregler för fristående gymnasiala skolor.

1988/89:Ub817 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag till nya statsbidragsbestämmelser för de fristående skolorna enligt de riktlinjer som presenterats i motionen (delvis).

1988/89:Ub834 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

26. att riksdagen beslutar att avskaffa anslaget B 21. Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.

1. Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå

Ur anslaget utgår bidrag till bl.a. riksinternatskolor, skolor som omfattas av privatskolförordningen (1967:270, omtryckt 1971:259), till vilka numera även hänförs lanthushållsskolorna Vackstanässkolan och Apelrydsskolan, samt till Bergsskolan i Filipstad.

Från anslaget bekostas också statsbidrag till sådana skolor med enskild huvudman som av regeringen har förklarats berättigade till statsbidrag enligt förordningen (1984:573) om statsbidrag till fristående skolor på gymnasial nivå. Statsbidrag utgår per ianspråktagen årselevplats med belopp som regeringen årligen fastställer per högstadielev enligt förordningen (1983:97) om statsbidrag till fristående skolor för skolpliktiga elever.

Riksdagen har tidigare beslutat om *ram för det totala antalet årselevplatser*, som får ligga till grund för statsbidrag till fristående skolor på gymnasial nivå för resp. budgetår. Riksdagen fastställde senast på grundval av förslag i proposition 1986/87:100 (UbU 1986/87:14, rskr. 1986/87:186) den totala ramen för fristående skolor på gymnasial nivå till 4 090 årselevplatser. Utbildningsutskottet (UbU 1987/88:17) utgick året därefter från att det totala antalet statsbidragsgrundande årselevplatser tills vidare skulle ha ungefär samma omfattning som tidigare.

I årets budgetproposition föreslår regeringen att ramen för fristående skolor på gymnasial nivå ökas till 4 255 årselevplatser för budgetåret 1989/90.

Utskottet tillstyrker ökningen av antalet årselevplatser och föreslår att riksdagen godkänner förslaget i proposition 1988/89:100 till ram för statsbidragsgrundande årselevplatser vid fristående skolor.

Regeringen föreslår att *Grännaskolan*, som är en riksinternatskola med undervisning på gymnasial nivå, även skall få anordna *undervisning på grundskolans högstadium* från läsåret 1989/90.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Bidrag till lokal skolutveckling utgår till riksinternatskolorna och privatskolorna enligt förordningen (1988:681) om statsbidrag till riksinternatskolor och vissa privatskolor m.m. Regeringen föreslår i budgetpropositionen att *alla fristående skolor med statligt reglerade tjänster* bör omfattas av *bidrag till lokal skolutveckling*. Detta innebär att bidrag till lokal skolutveckling även bör utgå till Bergsskolan i Filipstad, Vackstanässkolan och Apelrydsskolan.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Enligt motionerna 1988/89:Ub204 (m) delvis, 1988/89:Ub806 (m) yrkande 20 och 1988/89:Ub817 (fp) yrkande 7 delvis bör gällande *bidragsregler för fristående skolor på gymnasial nivå* ändras. Det finns, enligt motionärerna, ingen anledning att fristående skolor skall ha sämre ekonomiska villkor än andra skolor. De främjar mångfalden och erbjuder konkurrens till det kommunala skolväsendet. Mot denna bakgrund bör statsbidragen till de

fristående skolorna motsvara de statsbidrag som gäller inom det kommunala skolväsendet. Enligt de två sistnämnda motionerna bör bidragssystemet vara elevrelaterat.

När det gäller de allmänna principerna för utformningen av ett statsbidragssystem för fristående skolor på gymnasial nivå är det utskottets uppfattning att nuvarande bestämmelser, som för flertalet skolor tillämpats endast under drygt fyra års tid, inte nu bör ändras. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub204 delvis, 1988/89:Ub806 yrkande 20 och 1988/89:Ub817 yrkande 7.

Det samlade medelsbehovet under anslaget beräknas till 110 780 000 kr. Utskottet föreslår att riksdagen beträffande *anslagsbeloppet* till Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå anvisar ett förslagsanslag på 110 780 000 kr. för budgetåret 1989/90.

När det gäller *tillämpningen av en utgiftsram vid fristående skolor på gymnasial nivå med statligt reglerade tjänster* föreslår utskottet att riksdagen utan erinran lägger proposition 1988/89:100 i denna del till handlingarna.

Enligt motion 1988/89:Ub281 (m) bör eleverna vid *konstskolan BASIS* bli berättigade till statliga studiemedel. Skolan ger, enligt motionären, en gedigen grundutbildning för bildkonstnärer. Verksamheten finansieras helt med elevavgifter.

Utskottet vill erinra om riksdagens beslut i vad gäller ett liknande yrkande under hösten 1988 (bet. 1988/89:UbU4, rskr. 1988/89:22). Utskottet hänvisade till riksdagens behandling av regeringens förslag om fristående skolor på gymnasial nivå (prop. 1983/84:118, UbU 1983/84:27, rskr. 1983/84:366). En förutsättning för att eleverna skall bli berättigade till statligt studiestöd är att skolan ställs under statlig tillsyn och att den aktuella utbildningen förs upp på bilagan till studiestödsförordningen. Enligt gällande ordning för beslut om statlig tillsyn är det inte riksdagen som bör fatta beslut i ärende av detta slag. Utskottet avstyrker med detta motion 1988/89:Ub281.

2. Bidrag till utrustning för gymnasieskolan, m.m.

Från anslaget utgår statsbidrag till anskaffning av utrustning i gymnasieskolan. Bestämmelser om bidrag finns i förordningen (1987/88:708) om statsbidrag till anskaffning av utrustning i gymnasieskolan (ändrad 1988:738).

Kommuner har enligt föreskrifterna rätt att i mån av medel få startbidrag till anskaffning av stadigvarande utrustning för karaktärsämnen på studievägar inom de teknisk-industriella och teknisk-naturvetenskapliga områdena då en för kommunens gymnasieskola ny studieväg införs eller då antalet platser på en redan införd studieväg utökas. Kompletteringsbidrag kan erhållas då undervisningen på en redan införd studieväg övergår i försök med treårig yrkesinriktad utbildning eller i andra fall läggs om till följd av nya föreskrifter som medför behov av ny utrustning för karaktärsämnen på samma studievägar som är berättigade till startbidrag samt för studievägar inom det ekonomiskt-merkantila området.

Särskilda föreskrifter gäller i fråga om statsbidrag till kostnader för datorutrustning och programvara i gymnasieskolan. Efter beslut av regering-

en i varje enskilt fall kan ur anslaget också anvisas medel för särskilt verksamhetsstöd till vissa lågfrekventa utbildningar i gymnasieskolan. Ur anslaget utgår efter särskilda beslut av regeringen medel för stöd för verksamheten vid tekniska centra där gymnasieskolan medverkar.

Försöksverksamhet med treåriga yrkesinriktade studievägar har startat läsåret 1988/89 i enlighet med riksdagens beslut (prop. 1987/88:102, UbU 1987/88:31, rskr. 1987/88:134). Försöken har vanligtvis lokaliserats till kommuner och skolor som redan tidigare har likartad utbildning. När det gäller *statsbidrag till start- och kompletteringsbidrag* till utrustning för skolor som deltar i försöksverksamheten, kan det enligt föredragande statsrådet beträffande utbildning i årskurs 1 endast förekomma i form av kompletteringsbidrag. I årskurs 2 kan även startbidrag bli aktuella till nya grenar med början först i denna årskurs. Vidare anför föredragande statsrådet att hela den ordinära utrustningslistan inte kan utgöra grunden för bidragsunderlaget till startbidrag då delar av utbildningen arbetsplatsförläggs. Utrustning, som med hänsyn till nyttjandegrad, höga anskaffningskostnader o. d. rimligen endast bör finnas på arbetsplatserna, bör ej tas med i bidragsunderlaget.

Regeringen föreslår vidare ett *stimulansbidrag till utrustning och programvara* för ekonomisk-merkantila resp. tekniska och yrkestekniska studievägar skall beräknas motsvarande sammanlagt 64 milj.kr. under detta anslag. Kostnaderna bör fördelas på fyra budgetår. För budgetåret 1989/90 beräknas 16 milj.kr. för detta ändamål.

Regeringen föreslår vidare att främst de mindre kommunerna bör beredas möjlighet att få bidrag till verksamheten vid *tekniska centra* under ytterligare en tid. Kostnaden för stöd till tekniska centra med anknypning till gymnasieskolan beräknas till 7 milj.kr. för budgetåret 1989/90.

Regeringen föreslår vidare att 72 844 000 kr. får gälla som *planeringsramar för anslaget* för budgetåren 1990/91 och 1991/92, dvs. samma belopp som föreslagits för start- och kompletteringsbidrag för budgetåret 1989/90.

Beträffande *anslagsbeloppet till Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.* för budgetåret 1989/90 föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett reservationsanslag på 101 844 000 kr. Enligt motion 1988/89:Ub834 (m) yrkande 26 delvis bör riksdagen avskaffa anslaget B 21. Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m. Enligt motionärerna bör det vara ett kommunalt åtagande att förse gymnasieskolan med nödvändig utrustning. I detta hänseende bör gymnasieskolan jämföras med grundskolan.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet anföra följande.

Utskottet vill erinra om riksdagens beslut (prop. 1984/85:100, UbU 1984/85:19, rskr. 1984/85:273) om ett särskilt stimulansbidrag till kommunerna för anskaffning av datorutrustning och programvara för dataundervisning i gymnasieskolan. Utskottet konstaterar att den tekniska utvecklingen för närvarande är snabb inom många områden. Detta gäller inte minst utvecklingen inom datatekniken. Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att eleverna i gymnasieskolan får utnyttja modern datorteknisk utrustning redan i den grundläggande utbildningen och att de blir förtrogna med sådan typ av programvara som används i näringslivet.

När det gäller gymnasieskolans utrustningsbehov i övrigt är det utskottets uppfattning att det statliga stödet i form av start- och kompletteringsbidrag är en viktig förutsättning för en kvalitativt god utbildning i gymnasieskolan. Det statliga stödet till utrustning m.m. bidrar även till att ge en likvärdig utbildning i landets gymnasieskolor. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag när det gäller statsbidrag till start- och kompletteringsbidrag till utrustning för gymnasieskolan, stimulansbidrag till datautrustning och programvara till ekonomiska, tekniska och yrkestekniska utbildningar, verksamhetsstöd till tekniska centra med anknytning till gymnasieskolan samt planeringsramar för anslaget.

Då utskottet inte har något att erinra mot medelsberäkningen under anslaget föreslår utskottet att riksdagen med avslag på motion 1988/89:Ub834 yrkande 26 delvis till Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 101 844 000 kr.

I motion 1988/89:Ub276 (c) yrkande 15 föreslås ett särskilt stimulansbidrag till läromedelsinköp för kommunerna. Enligt motion 1988/89:Ub213 (vpk) bör riksdagen besluta om ett femårigt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan (yrkande 2). Motionärerna anser att det nu är nödvändigt att lägga fast en plan för att restaurera skolan beträffande lokaler, skolmåltider, utrustning, skolbibliotek och övriga läromedel. Med hänvisning till riksdagens beslut (prop. 1988/89:4, bet. 1988/89:UbU7, rskr. 1988/89:95) om gåvoläromedel i grundskolan bör även statliga medel satsas för att uppnå den behövliga kvalitetshöjningen av läromedlen. I syfte att åtgärda den akuta situationen på läromedelsområdet främst i grundskolan och dessutom möjliggöra för eleverna att få vissa läroböcker som gåva föreslås att riksdagen årligen anslår 100 milj.kr. för kommunernas inköp av läroböcker, AV-hjälpmiddel, maskiner, biblioteksböcker m.m. Enligt motionärerna måste också åtgärder vidtas för att förbättra elevernas och skolpersonalens arbetsmiljö. Därför föreslås att staten skall anslå 400 milj.kr. årligen för renovering och om- och tillbyggnad av skollokalerna. Medlen skall utbetalas till kommunerna i form av 50-procentiga statsbidrag under en femårsperiod. För budgetåret 1989/90 bör således riksdagen anslå 500 milj.kr. till ett *särskilt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan* (yrkande 3).

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Riksdagen har under innevarande riksmöte fattat beslut (prop. 1988/89:4, bet. 1988/89:UbU7, rskr. 1988/89:95) om skolans utveckling och styrning och lagt fast principer för ansvarsfördelningen mellan stat och kommun på grundskolans område. När det gäller den ekonomiska ansvarsfördelningen skall kommunerna även i fortsättningen ansvara för t.ex. skollokalerna, läromedel och skolmåltider.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub213 yrkandena 2 och 3 samt 1988/89:Ub276 yrkande 15.

I motion 1988/89:Ub213 yrkande 1 anförs att skolbiblioteken har en stor uppgift i skolans undervisning. De bör ses som en integrerad del i skolans hela arbete. Enligt motionärerna bör *riktlinjer för skolbiblioteken* införas i

såväl grundskoleförordningen som gymnasieförordningen. Riktlinjerna skall särskilt avse skolbibliotekens personal, lokalstorlek, mediebestånd och öppethållande.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet anföra följande.

Enligt 2 kap. 3 § grundskoleförordningen (1988:655) och 4 kap. 2 § gymnasieförordningen (1987:743) skall varje skolenhet ha bibliotek och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Detaljerade bestämmelser från statsmakternas sida för skolbiblioteken om personal, lokaler, mediebestånd m.m. skulle enligt utskottets uppfattning kunna försvåra lokala lösningar av skolbibliotekens verksamhet. Utskottet vill erinra om vad utskottet anfört i betänkande 1988/89:UbU7 om skolans utveckling och styrning, nämligen att länskolnämndens tillsyn skall avse även skolbiblioteken (s. 50). Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub213 yrkande 1.

I motion 1988/89:Ub332 (vpk) yrkande 12 begärs en allmän översyn av tillgängligheten i landets skolor från handikappsynpunkt. En sådan översyn bör även innefatta förslag till hur bristerna i detta avseende skall avhjälpas.

Utskottet vill hänvisa till riksdagens beslut (prop. 1983/84:27, UbU 1983/84:8, rskr. 1983/84:112) om åtgärder för elever med handikapp i det allmänna skolväsendet. För regional samverkan i fråga om undervisning för elever med handikapp är landet indelat i fem planeringsregioner. I varje region finns en planeringsberedning som är knuten till länskolnämnden i regionens huvudort. Vid varje länskolnämnd med planeringsberedning finns en samordnare av regionala insatser för stöd åt elever med handikapp. För närvarande finns vid länskolnämnderna totalt 20 tjänster som konsulent för rörelsehindrade elever (rh-konsulent). Inom varje planeringsregion tjänstgör minst tre rh-konsulenter. Utskottet har i betänkande 1988/89:UbU11 tillstyrkt regeringens förslag till en utökning av dessa tjänster.

Utskottet konstaterar att det har skett en snabb utbyggnad av konsulentorganisationen för rörelsehindrade elever. Utskottet utgår från att rh-konsulenterna även bevakar frågor om skollokalers tillgänglighet m.m. från handikappsynpunkt och anmäler eventuella brister i dessa avseenden till ansvarig skollledning. När det gäller förvaltningen av skolbyggnader och skollokaler, beslut om lokalers inredning m.m. är det en angelägenhet för skolhuvudmännen.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att det inte är befogat att göra en allmän översyn av i vad mån landets skolor är tillgängliga från handikappsynpunkt, varför motion 1988/89:Ub332 yrkande 12 avstyrks.

Utskottet hemställer

Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå

1. *beträffande ram för statsbidragsgrundande årselevplatser för budgetåret 1989/90*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1988/89:100,

2. *beträffande statsbidragsgrundande högstadieundervisning vid Grännaskolan*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1988/89:100,

3. *beträffande medel för lokalt utvecklingsarbete vid fristående skolor med statligt reglerade tjänster*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1988/89:100,

4. *beträffande bidragsregler för fristående skolor på gymnasial nivå*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub204 delvis, 1988/89:Ub806 yrkande 20 och 1988/89:Ub817 yrkande 7 delvis,

5. *beträffande tillämpningen av en utgiftsram vid fristående skolor på gymnasial nivå med statligt reglerade tjänster*

att riksdagen utan erinran lägger proposition 1988/89:100 i denna del till handlingarna,

6. *beträffande anslagsbeloppet under Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 till *Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 110 780 000 kr..

7. *beträffande konstskolan BASIS*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub281

Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.

8. *beträffande statsbidrag till start- och kompletteringsbidrag till utrustning för gymnasieskolan*

att riksdagen med avslag på motion 1988/89:Ub834 yrkande 26 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1988/89:100,

9. *beträffande stimulansbidrag till datorutrustning och programvara till ekonomiska, tekniska och yrkestekniska utbildningar*

att riksdagen med avslag på motion 1988/89:Ub834 yrkande 26 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1988/89:100,

10. *beträffande verksamhetsstöd till tekniska centra med anknytning till gymnasieskolan*

att riksdagen med avslag på motion 1988/89:Ub834 yrkande 26 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1988/89:100,

11. *beträffande planeringsramar för start- och kompletteringsbidrag*
att riksdagen med avslag på motion 1988/89:Ub834 yrkande 26 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1988/89:100,

12. *beträffande anslagsbeloppet under Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 och med avslag på

motion 1988/89:Ub834 yrkande 26 delvis till *Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 101 844 000 kr.,

1988/89:UbU16

13. beträffande *särskilt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan m.m.*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub213 yrkandena 2 och 3 samt 1988/89:Ub276 yrkande 15,

14. beträffande *riktlinjer för skolbiblioteken*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub213 yrkande 1,

15. beträffande *översyn av skolans lokaler från handikappsynpunkt*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub332 yrkande 12.

Stockholm den 23 mars 1989

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Bengt Silfverstrand (s), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Ingvar Johnsson (s), Berit Löfstedt (s), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson (c), Eva Goës (mp), Ingegerd Wärnersson (s), Jan Björkman (s), Ulf Melin (m), Marianne Jönsson (c) och Ylva Johansson (vpk).

Reservationer

1. Bidragsregler för fristående skolor på gymnasial nivå (mom. 4)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Carl-Johan Wilson (fp), Eva Goës (mp) och Ulf Melin (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "När det" och slutar med "yrkande 7" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att endast en mycket liten del av eleverna i Sverige (0,5 %) går i fristående skolor. En anledning till att så få elever går i fristående skolor i Sverige är bl.a. att statsbidraget för en elev i en fristående skola är betydligt lägre än för en elev i den kommunala skolan. Utskottet anser i likhet med motionärerna att elevers och föräldrars självklara rätt att välja skola är skäl nog för att samma statsbidrag skall utgå för elev som valt att gå i en fristående skola. De fristående skolorna utgör dessutom ett väl fungerande alternativ till de kommunala skolorna och kan bidra till den pedagogiska utvecklingen inom skolväsendet. Utskottet anser att riksdagen hos regeringen skall begära förslag till nya statsbidragsbestämmelser för de fristående skolorna på gymnasial nivå. Statsbidragen för dessa skolor bör

motsvara de statsbidrag som gäller inom det kommunala skolväsendet och vara elevbaserat.

1988/89:UbU16

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *bidragsregler för fristående skolor på gymnasial nivå* att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Ub806 yrkande 20, 1988/89:Ub817 yrkande 7 delvis och med anledning av motion 1988/89:Ub204 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Konstskolan BASIS (mom. 7)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Carl-Johan Wilson (fp) och Ulf Melin (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion 1988/89:Ub281" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 1988/89:Ub281 att konstskolan BASIS bör ställas under statlig tillsyn så att eleverna kan få statligt studiestöd. Utskottet vill erinra om att bl.a. konsthögskolan i Stockholm har uttalat sitt stöd för den fortsatta verksamheten vid konstskolan BASIS.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att konstskolan BASIS skall ställas under statlig tillsyn.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande *konstskolan BASIS* att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub281 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Anslagsbeloppet under Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m. (mom. 8–12)

Ann-Cathrine Haglund, Göran Allmér och Ulf Melin (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet vill" och på s. 6 slutar med "på 101 844 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att kostnaderna för skollokaler, utrustning, materiel etc. för gymnasieskolan är en angelägenhet för skolhuvudmannen. I detta hänseende bör gymnasieskolan jämföras med grundskolan. Statsbidrag till utrustning o.d. för att t.ex. starta nya utbildningsvägar i gymnasieskolan kan på längre sikt innebära en felaktig resursallokering från både statlig och kommunal utgångspunkt. Enligt utskottets uppfattning bör därför anslaget Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m. helt avskaffas. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub834 yrkande 26 och med avslag på proposition 1988/89:100 beslutar att detta anslag inte skall föras upp på statsbudgeten budgetåret 1989/90.

dels att momenten 8–12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8–12. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub834 yrkande 26 och med

avslag på proposition 1988/89:100 beslutar att anslaget *Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.* inte skall föras upp på statsbudgeten budgetåret 1989/90,

1988/89:UbU16

4. Särskilt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan m.m. (mom. 13)

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Riksdagen har" och slutar med "yrkande 15" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att riksdagen bör besluta om ett femårigt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan med början budgetåret 1989/90. Ett sådant program bör omfatta en långsiktig plan för att förbättra läromedelsbeståndet i skolorna och skolbibliotekens standard. Enligt utskottets uppfattning bör det årliga anslagsbeloppet för dessa ändamål motsvara 100 milj.kr. för budgetåret 1989/90. Utskottet anser även att åtgärder snarast bör sättas in för att förbättra utrustningsstandarden och lokalerna i skolan. Minskade anslag till utrustning har lett till att undervisning i vissa ämnen inte bedrivs med en maskinpark som motsvarar den standard som finns i näringslivet. Eftersatt underhåll av maskiner och lokaler utgör även ett arbetsmiljöproblem i skolorna. Utskottet anser att riksdagen bör anslå 400 milj.kr. årligen för renovering och om- och tillbyggnad av skollokaler under en femårsperiod med början budgetåret 1989/90.

Då medlen skall utgå som 50-procentigt statsbidrag till kommunerna ges en garanti för att skolhuvudmännen kommer att göra motsvarande insatser. Med hänvisning till det anförda föreslår således utskottet att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub213 yrkandena 2 och 3 och med anledning av proposition 1988/89:100 till Särskilt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 500 milj.kr.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *särskilt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub213 yrkandena 2 och 3 samt med anledning av motion 1988/89:Ub276 yrkande 15 till *Särskilt reinvesteringsprogram för ungdomsskolan* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 500 milj.kr.,

5. Riktlinjer för skolbiblioteken (mom. 14)

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Enligt 2 kap." och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att skolbiblioteken har en stor roll i såväl grundskolan som gymnasieskolan. Skolbibliotekens verksamhet bör integreras i den vanliga undervisningen. Eleverna skall ges färdigheter i att utnyttja skolbiblioteket på ett naturligt sätt i skolarbetet. Enligt utskottets uppfattning är dock elevernas tillgång till skolbibliotek liksom skolbibliote-

kens standard starkt varierande i olika kommuner i landet. Mot denna bakgrund anser utskottet det befogat att riktlinjer för bl.a. skolbibliotekens personal, lokalstorlek, mediebestånd, öppethållande skall skrivas in i såväl grundskoleförordningen som gymnasieförordningen. Utskottet vill särskilt uppmärksamma behovet av att skolbiblioteken tillhandahåller litteratur på de invandrarspråk som talas i skolan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 14 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

14. beträffande *riktlinjer för skolbiblioteken*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub213 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Översyn av skolans lokaler från handikappsynpunkt (mom. 15)

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 12 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är motiverat att göra en allmän översyn av tillgängligheten i landets skolor från handikappsynpunkt. Förutom att skolans lokaler måste anpassas till elevernas funktionshinder, bör det även vara möjligt för föräldrar med olika slag av funktionshinder att utan några problem besöka barnens skollokaler. Vidare måste lärare med handikapp ges förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt kunna utföra sin tjänstgöring. Enligt utskottets uppfattning är det således flera frågor när det gäller skolors tillgänglighet som bör bli föremål för en allmän översyn från statsmakternas sida. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *översyn av skolans lokaler från handikappsynpunkt*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub332 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. Tillämpningen av en utgiftsram vid fristående skolor på gymnasial nivå med statligt reglerade tjänster (mom. 5)

Marianne Andersson och Marianne Jönsson (båda c) anför:

Beträffande tillämpningen av en utgiftsram vid fristående skolor på gymnasial nivå med statligt reglerade tjänster hänvisar vi till vårt ställningstagande när det gäller gymnasieskolanslaget (motion 1988/89:Ub276).

2. Tillämpningen av en utgiftsram vid fristående skolor på gymnasial nivå med statligt reglerade tjänster (mom. 5)

1988/89:UbU16

Ylva Johansson (vpk) anför:

Jag vill erinra om att vpk i annat sammanhang (motion 1988/89:Ub266) har avvisat tillämpningen av en utgiftsram för statligt reglerade tjänster, den s.k. cash-limit metoden.

